

glavata postojina je grb —. Hvaljeno bodi imé —. Vera brez — — je mrtva. Žganjci z — so tečna jed.

Izvršitev.

Bog je stvarnik nebes in zemlje. Duša človeška je neumerjoča. Korist ognja in vode je različna. — — — Žganjci z mlekom so tečna jed.

3.

Začetek — je strah —. Lenoba je vseh — grdoba. Plod — je trirobat. Sline — so strupene. Zakladi — so bogati. Krzno — je drago. Zapopadek (vseбина) — je mikaven. Meje — so dolge. Stavbe — so starodavne. Pogum — je junaški. Globočina — je neizmerna. Dobrotljivost — je neskončna. Dnevi — so najkrajši. Previdnost je hči —. Okó je ogledalo —. Svet je delo —. Orel je kralj —. Lev je kralj —. Človek je gospodar —. Bog je kralj vseh —. Vrtnica je kraljica vseh —. Krvoločnost — je grozovita. Nadležnost — je neznosna. Kinč — — je cerkev —. Belo-zelena sti barvi —. Črno-rumena sti barvi —. Rudeče-belo sti barvi —. — blagoslov zida otrokom hiše, ali prokletje — jih podira. Križ je znamenje našega —.

Izvršitev.

Začetek modrosti je strah božji. Lenoba je vseh grdob grdoba. Plod bukovja je trirobat. — — — — — — — — Križ je znamenje našega odrešenja. (Dalje prih.)

Pestalozzi — Diesterweg.

(Govoril pri učiteljski skupščini v Mokronogu v 2. dan avgusta preteč. l. **J. Ravnikar**.)

Kar nam solnce pošilja, to nam podajeti zvezdi — vodnici na pedagogičnem polji — Pestalozzi in Diesterweg. Prvi nas ogreva s svojo iskreno ljubeznijo, ki nam kaže nedosegljiv vzgled prave in srčne prijaznosti in ljubavi, kar mora vsak pravi učitelj vedno kazati pri svojih učencih, ki so mu v pouk in vzgojo izročeni. Drugi se nam zopet kaže kot čist in velik značaj, poleg tega pa še prebrisana glava po svojej neupogljivej resnici in razumnosti v vseh nazorih. V svojem „Wegweiser-ji“ nam je zapustil pravo gorečo luč, katere učitelj — vzgojitelj vedno potrebuje.

Ta dva pedagoga podobna sta letečej tici, ki v zraku jej nasproti pihlajoči veter vedno z večjo silo premaguje in dalje prodira. Ravno takó se je duh teh dveh móž ob času hude stiske in preganjanja povzdignil nad vse druge v temi tavajoče nevedneže in sovražne nasprotnike. Umela sta prav dobro svoje ideje, za katere sta se borila vse življenje. Tedanji svet je brezozirno kričal in ju obsojeval kot rogovileža in prenapetneža, kajti bilo je takrat, kakor še dandanes mnogo takih svojeglavnih sebičnežev, kateri nikakor ne razumejo, da bi kdo drugi smel zagovarjati svoje nazore. S tako vrsto ljudi sta se mogla tudi genija „Pestalozzi in Diesterweg“ boriti.

Pestalozzi in Diesterweg sta bila za ideale, za koje sta živela, takó navdušena, da ju mora ves izobražen svet občudovati; večkrat sta zvršila kaj takega, kar se je drugim zdelo nemogoče. — Pestalozzi sam pravi v pismu, ki ga je v Stanci (Stanz) pisal „Gessner-ju“: „Ich gieng gern . . . Mein Eifer, einmal an den grossen Traum meines Lebens handanlegen zu können, hätte mich dahin gebracht, in den höchsten Alpen, ich möchte sagen, ohne Feuer und Wasser anzufangen, wenn man mich nur einmal hätte anfangen lassen.“ Pri teh besedah moramo nehote vsklikniti: „On je bil nedosegljiv v svojej marljivosti!“ Tu se ti vriva vprašanje: „kako je pa s teboj?“ Mari si ti, kar se tiče vztrajnosti v poklicu, kaj njemu podoben? . . . Na drugem mestu, ko je pisal „Stapfer-ju“

zahvalno pismo, beremo mej drugim tudi to-le: „Freund, wir glaubten ein Korn zu säen, um den Elenden in unserer Nähe zu nähren, und wir haben einen Baum gepflanzt, dessen Äste sich über den Erdkreis ausbreiten und die Völker der Erde ohne Ausnahmen unter seinem Schatten ruhen werden. Es ist nicht mein Werk, es ist Gottes Werk; mein war die Liebe, mit der ich suchte, was ich nicht kannte und der Glaube, mit dem ich hoffte, wo ich nicht sah . . . Wenn ich mein Werk, wie es wirklich ist, ansehe, so war kein Mensch auf Erden unfähiger dazu, als ich . . . und ich setzte es doch durch. Das that die Liebe, — sie hat eine göttliche Kraft, wenn sie Wahrhaft und das Kreuz nicht scheut.“ — Po tem takem naj si sleherni učitelj svoj „ideal“ sam ustvari, po katerem mora vedno hrepeneti in prizadevati si, da bi bil vedno bolj in bolj popolnoma. Ideali so sicer nedosegljivi — zaradi tega se tako imenujejo; — vender se jim pa moremo približevati. Vsaj je popolnost tako rekoč nemogoča, kajti nihče iz mej nas še ni bil, ni in tudi ne bode popolnoma; toda človek lahko postaja popolnejši . . . Prestanek je nemogoč; ali se napreduje, ali pa nazaduje.

Životopisi največjih in najslavnejših mož na pedagogičnem slovstvenem polju naj bodo učitelju-vzgojitelju v vzgled in potrpljenje ob času težav; on naj se prizadeva tudi v najhujših časih ravnotežje na površji ohraniti. Tam, kjer se pokažejo nasprotniki, moramo z veseljem boriti se za sveto stvar. Pestalozzi in Diesterweg sta se vse življenje trudila za povzdigo ljudskega šolstva. „Gratzove“ besede so pač resnične: „Wie kann sich die Menschheit mehr geehrt finden, als in grossen Menschen, die lebendig an den Tag legen, dass der Mensch gross werden kann.“

Ivan Henrik Pestalozzi porodil se je v 12. dan januarija 1746. l. v Zürichu. Oče mu je bil Ivan Krstnik kot zdravnik jako priljubljena oseba, in je umrl, ko je bil deček še-le 6 let star. Tedaj ni čudo, da je mlademu Pestalozzi-ju pozneje manjkalo tistih moških lastnosti, kojih more mladeneč v nežnej mladosti dobiti le na strani moškega vzgojitelja. „Vzrastel sem“ — pripoveduje Pestalozzi sam — „v varstvu najboljše matere kot popolno žensko-materino dete; pri vseh telesnih slabostih svoje individualnosti bi bil potreboval moža, ki bi bil umel poučevati me v vsem tem, kar je možu potrebno.“ — Mati njegova je skrbno vzgojevala svoje tri otroke (Pestalozzi je namreč imel jedno sestro in jednega brata); pri tem jej je dobro in pridno pomagala neka služabkinja z dežele po imenu „Babeli“. Na smrtnej postelji jo pokliče Pestalozzi-jev oče k sebi in jej reče: „Babeli, za božjo voljo te prosim, ne zapusti moje žene, ako umrjem! ona je po tem izgubljena, in moji otroci pridejo v trde roke.“ „Ne bodem zapustila vaše žene, ako umrjete, pri njej bodem do smrti.“ Tako je umirajočemu, za obitelj svojo skrbnemu očetu odgovorila vrla Babeli. Pestalozzi sam pravi: „Ich sah die Welt nur in der Beschränkung der Wohnstube meiner Mutter und der eben so grossen Beschränkung meines Schulstubenlebens; das wirkliche Menschenleben war mir beinahe so fremd, als wenn ich nicht in der Welt lebte, in der ich wohnte.“ Pestalozzi-jev ded je bil župnik v nekej vasi blizo Zürichu. K temu je deček 9 let star in potem vsako leto hodil, kjer je bival po več mesecev. Ta je bil skrbni dušni pastir, ki se je tudi mnogo pečal s pokom v vaškej šoli. Menda je tudi Pestalozzi najpred k svojemu dedu v šolo hodil, kar je neki na poznejši razvoj njegovega značaja tako močno vplivalo. Njegovi součenci so mu nagajali; pri vsem tem pa jih je vender ljubil, posebno je rad imel ubožne dečke. Rekel je: „Ich glaubte alle Welt wenigstens so gutmüthig und zutraulich als mich selbst. Ich war aber natürlich von meiner Jugend auf das Opfer eines jeden, der sein Spiel mit mir treiben wollte. Es lag nicht in meiner Natur, von irgend jemand etwas Böses zu glauben, bis ich es sah und Schaden davon hatte.“ — Njegov ded ga je na počitnicah prvi v latinščini poučeval. Pozneje je vstopil v latinske šole v Zürichu. Na deželi pri

svojem staremu očetu je imel dovolj prilike opazovati priprosto ljudstvo. Ljubezen do ubogega ljudstva, potrebe njegove, izboljšanje národnega šolstva se mu je že tã globoko v srce vtisnilo. — V latinskih šolah je kazal velike zmožnosti — pa le v tistih predmetih, za katere je bil vnet. V svojem „Schwanengesang-u“ sam pripoveduje „Indem mich das Wesen der Unterrichtsfächer meistens lebendig und richtig ergriff, war ich für die Formen, in denen es erschien, vielseitig gleichgiltig und gedankenlos“. Böhmu omenja v svojej pedagoški zgodovini: „Orthographisch schreiben lernte er nie“. — Vender je njegov velik duh nadomestoval vse pomanjkljivosti v njegovem dejanskem življenji. Posebno zmožen je bil pri učenju jezikov. Pri nekej priliki je celó učitelja grškega jezika prekosil v govorniški nadarjenosti. Zato je Pestalozzi tedanje politične, socialne in šolske razmere tako izvrstno in navdušeno opisal. O tem sicer na tem mestu ne moremo obširno govoriti, ali toliko vender omenjamo, da takratne razmere niso bile na boljem, kakor v Bosni in Hercegovini za časa zasedanja avstrijske armade. Gospóda je priprosto ljudstvo v duševnem in intelektualnem obziru neusmiljeno tlačila, kar je blazega Pestalozzi-ja neizrečeno bolelo; zbog tega je on svoj národ bolj in bolj ljubil. — Iz vseh njegovih učnih nazorov in spisov razvidimo, da je bil visoko naobražen mož — toda le bolj enostransko. — V 18. letu svoje dóbe je Pestalozzi že hodil v „Collegium humanitatis“, kjer se je učil teologičnih ved. Pestalozzi piše o tej šoli: „Unabhängigkeit, Wohlthätigkeit, Aufopferungskraft und Vaterlandsliebe war das Losungswort unserer Bildung“ . . . Učenci so po tem takem bili sami sanjači, živeči za ideale. Poleg tega dobí Pestalozzi še Rousseau-vega Emila v roke, ki je na njega posebno vplival. — Mej sabo so tam bivajoči literati: „Klopstock“, „Wieland“, „Kleist“ sklenili prijateljstvo in neko zvezo, kjer opazimo tudi „Bluntschli-ja“, „Schulthessa“, „Lavater-ja“ in druge. Pozneje so to društvo imenovali „Patrioten“. Tudi so ustanovili poseben list „Erinnerer“, ki naj bi vplival v probujo ljudstva. Pestalozzi je tudi pisal za ta list — osobito članke v vzgoji — in so ga celó radi „Müller-ja“ zaprli, ker je proti temu neki članek pisal. Zavoljo tega društva patrijotov ni smelo lista dalje izdajati. (Dalje prih.)

Književstvo.

— „**Matica Slovenska**“ v Ljubljani je za 1884. l. izdala: a) Letopis Matice Slovenske za 1884. l. Uredil Evg. Lah. — b) Črtice iz duševnega žitka štaj. Slovencev. Sestavil dr. Jos. Pajek. — c) Lovčevi zapiski. Spisal J. S. Turgenjev, preložil Fr. Jos. Remec. Drugi del. Vse te knjige imajo mnogo, mnogo prav poučne in zanimljive vsebine, in so prav dobra berila za učiteljske knjižnice.

— „**Družba sv. Mohora**“ v Celovci je za 1885. l. svojim družnikom podarila šestero knjig, namreč: a) Življenje Marije in sv. Jožefa, III. snopič; b) Cecilija, II. del; c) Občna zgodovina, X. snopič; d) Slovenski pravnik, II. snopič; e) Miklova Zala, slovenskih večernic 88. zvezek; f) Koledar za 1885. l. Vse te knjige tudi ugajajo učiteljskim knjižnicam, v šolski knjižnici pa bolj odrasli mladini. Vsaka učiteljska knjižnica naj boše tedaj ud „Matice Slovenske“ in „Družbe sv. Mohora“.

— „**Vrtec**“, časopis s podobami za slovensko mladino št. 4. ima to-le zanimljivo vsebino: Delaj zjutraj, vzpomladi, v mladosti (pesen). Oče naš, kateri si v nebesih (gledališka igra v jednem dejanji). Otroci, molite za stariše. Deklica in lastavica. Minka in mačka (s podobo). Penično gnezdo. Smrt. Volk in koza. Išl (s podobo). Zaklád. Volk in človek. Pomagaj si sam. (V prilogi:) Hrepenenje po domovini (pesen). Dunaj 1683. l. Tujozemske živali (s podobami). Gašperjeve zabave. Listje in cvetje.

— „**Ljubljanski Zvon**“ v 4. zvezku obsega to-le vabilno blago: Balada o potresu (pesen). Kje si miró obljubljená dežela? (pesen). Veliki grof (zgodovinski roman). Bajke in povesti o Gorjancih. Žalóba (pesen). Oséhlo cvetje (pesen). Reka — Timava. Slavni Slovenci. Pogovori. Jožef Pagliaruzzi — Krilan. Agitator (roman). Književna poročila. Slovenski glasnik. Šah.